

Ensrettet effektivitet

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

Søkemotorenes algoritmer gir fagfolk presise, effektive søk, men kan også virke begrensende for et fagfelt. I hvert fall hvis vi skal tro sosiologen James Evans. For mens man rent intuitivt skulle tro at tilgang til all verdens databaser ledet til en større bredde i kunnskapstilgangen, ser det heller ut til at forskere bruker færre, om enn stadig nyere kilder.

Bibliotekenes klumsete indeksering kan ha vært deres styrke, der de ledet til digresjoner, bredde og overraskelser

Det gode gamle biblioteket kan ha bidratt til en bredde dagens presisisjonssøk ikke gir. Enhver som har fulgt bibliotekenes irrganger, minnes hvordan man også skummet de marginalt relaterte artiklene. Bibliotekenes klumsete indeksering kan ha vært deres styrke, der de ledet til digresjoner, bredde og overraskelser.

Søk i databaser leder oss derimot oftere inn på fagfeltets stadig mer opptråkkede hovedspor. Men den lette, effektive veien er ikke alltid den beste. Søkeverktøyene favoriserer og forsterker popularitet, og kan slik bidra til større konsensus om hva som er viktig eller ei. Da står man i fare for å konsolidere det rådende i kraft av verktøyet, ikke gjennom valget. For når man får akkurat det man ber om, uten om og men, er faren at vi ender med en akademisk variant av kjedebutikkens fremvekst: De tilbyr det vi ber om, til en lav pris, men også den samme smaken, det samme snittet, den samme stemmen over det ganske land.

Når man blar i et tidsskrift, leter rundt på bibliotekene og er upresis i sine søk, vil det man *ikke* søkte, gi en annen klangbunn til det man faktisk søkte. For hvordan påvirkes lesningen av Nordahl, Ilstad og Sieblers artikkel om det ubevisste i denne utgaven av Tidsskriftet av at vi samtidig trykker et rikt illustrert bidrag om kunstneren Gormley og hans kroppskunst? Eller hvordan forstår du faget psykologi og vitenskapelighet når vi velger å trykke en novelle i dette nummeret?

Vi i redaksjonen forsvarer selvsagt gleden og verdien av å bla i en trykksak. Det er berikende å gå inn i et faglig mangfoldig landskap. Ikke fordi alle planter er nytteplanter, men fordi det å vandre rundt og se seg om i faget fort kan gi ny kontekst til eget felt. Tilfeldighetens assosiasjoner kommer når man stopper opp ved noe annet enn det man egentlig søkte.

Moralen må bli: Bruk søkemotorer med fornuft, ikke glem biblioteket og bla gjennom Tidsskriftet en gang til. Det kan hende det marginalt relevante likevel er verdt å låne øyet til.

bjornar@psykologforeningen.no